

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

Teie: 07.05.2026 nr MKM/26-0529/-1K

Meie: 06.06.2026 nr 1-7/149-3

**Planeerimisseaduse, ehitusseadustiku ning
ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse
rakendamise seaduse muutmise seaduse eelnõu**

Lugupeetud minister

Siseministeerium tänab Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi eelnõu koostamise eest. Toetame eelnõu eesmärki muuta planeerimismenetlused selgemaks, kiiremaks ja tõhusamaks ning suurendada õigusselgust. Positiivseks peame kriisidele vastupidava ruumilise keskkonna põhimõtte lisamist planeerimisseadusesse ning turvalisuse käsitluse ajakohastamist detailplaneeringu ülesannetes.

Eelnõus kavandatud muudatused toetavad ruumi terviklikku käsitlust, mille kaudu mõjutatakse lisaks maakasutusele ja ehitustegevusele ka kogukondade turvatunnet, avaliku ruumi kasutatavust, kriisivalmidust, toimepidevust ning avaliku korra ja turvalisuse ennetavat kujundamist. Samuti toetavad muudatused turvalisema ja toimekindlama sidetaristu arengut, mis tugevdab oluliste IKT-süsteemide vastupidavust erinevatele ohtudele.

Kooskõlastame eelnõu järgmiste tähelepanekute arvestamisel:

1. Kriisidele vastupidava ruumilise keskkonna põhimõtte rakendamine ja termini täpsustamine (PlanS § 12 lg 4)

Termin „kriisidele vastupidav ruumiline keskkond“ on seaduses ja seletuskirjas avatud sellest tuletatud põhimõtte selgitamise kaudu ning on väga laia ja üldise sisuga. Ebapiisavalt sisustatud termin raskendab sellest lähtuvast põhimõttest arusaamist ning võib takistada selle ühtset ja sisulist rakendamist planeerimispraktikas. Kuigi seletuskiri toob välja põhimõtte üldised eesmärgid, ei anna see piisavalt selgeid suuniseid praktiliseks rakendamiseks.

Seletuskirja kohaselt raamistab PlanS § 12 lõige 4 planeeringute koostamisel rakendatava üldpõhimõtte, mille järgi tuleb kõikidel planeerimistasanditel teadlikult edendada kriisidele vastupidavat maakasutust ja ehitatud keskkonda. Põhimõttega rõhutatakse, et planeerimine ei piirdu tavapäraste funktsionaalsete, majanduslike ja keskkonnakaalutlustega, vaid peab arvestama ka looduslike ja inimtekkeliste ohtude ennetamise ja leevendamise vajadusi, elutähtsate teenuste ja taristu toimepidevust kriisiolukorras, asustuse ja taristu kohanemisvõimet ootamatute häiringute korral ning kogukondade valmisolekut ja iseseisvat toimetulekut.

Samas on seletuskirjas rõhutatud, et planeerimispõhimõtete täiendamine ei tähenda uusi kohustuslikke ülesandeid, vaid annab suunise planeerimisotsuste tegemiseks ning loimib riiklikud julgeoleku-, kliima- ja kriisivalmiduse eesmärgid planeerimisse. Selline lähenemine muudab põhimõtte rakendamise praktikas aga ebamääraseks ning võib viia ebaühtlase halduspraktika kujunemiseni.

Tulenevalt eeltoodust palume seletuskirja ning vajadusel ka eelnõud täiendada järgmiselt:

- sisustada ja määratleda termin „kriisidele vastupidav ruumiline keskkond“ ;
- tuua konkreetsed praktilised näited, kuidas kriisidele vastupidavat ruumilist keskkonda planeerimisprotsessis edendatakse (nt evakuatsiooni korraldus, varjumisvõimalused, kriitilise taristu kaitse, toimepidevuse tagamine jms);
- kirjeldada selgelt, millised on erinevate osapoolte (kohalikud omavalitsused, riigiasutused, kaasatavad asutused) rollid ja ülesanded nimetatud põhimõtte rakendamisel;
- selgitada, kas ja kuidas toimub nõude täitmise kontroll (sh milline asutus vastutab järelevalve eest ning millises menetlusetapis see toimub);
- kirjeldada, milliste instrumentide (nt juhendmaterjalide, metoodikate või andmekogude) kaudu tagatakse ühtne rakenduspraktika ning toetatakse planeerijaid põhimõtte sisulisel rakendamisel.

Eelnõuga lisanduva uue põhimõtte kohaselt tuleb planeerimisotsustes arvestada senisest süsteemsemalt ka riiklikke julgeoleku- ja kriisivalmiduse kaalutlusi. Peame oluliseks asjakohaste osapoolte kaasamist planeerimismenetluses, kuid selline kaasamine peab põhinema selgelt määratletud alustel ja eeldustel. Vastasel juhul ei ole võimalik tagada põhimõtte ühtset ja proportsionaalset rakendamist ning võib kaasneda põhjendamatu halduskoormuse kasv nii planeerijatele kui ka julgeolekuasutustele, mida soovime vältida. Seetõttu on vajalik täpsustada, millises planeerimise etapis, millistel juhtudel ja millised asutused kaasatakse ning kuidas kaasamine täpsemalt toimub. Juhul, kui kaasamine toob kaasa täiendava koormuse julgeolekuasutustele, siis on vaja selgitada ka kaasnevat mõju ning arvestada vastava ressursikuluga.

Lisaks märgime, et planeerimisprotsessi sisendina on võimalik kasutada kriisiolukorra ja riigikaitse seaduse eelnõus kavandatavat kriisiolukorraks valmisoleku planeerimist käsitlevaid sätteid ja tegevusi (sh riskianalüüsid, elutähtsate teenuste toimepidevuse hindamine ning evakuatsiooni ja varjumise kavandamine). Nimetatud tegevused võimaldavad tuua planeerimisprotsessi süsteemse ja analüütilise sisendi ning siduda strateegilised kriisivalmiduse hinnangud konkreetsete ruumiliste lahendustega.

Peame oluliseks, et eelnõus toodud põhimõtted ei jääks deklaratiivseks, vaid sellele oleksid loodud selged rakenduslikud mehhanismid, vältimaks ebaühtlase praktika kujunemist.

Täiendavalt palume kaaluda PlanS § 12 pealkirja laiendamist, et see kajastaks ka uue lõike 4 sisu (nt „Otstarbeka, mõistliku ja säästliku ruumilise keskkonna ja maakasutuse põhimõtte“).

2. Planeeringute andmekogu ja andmepõhise lähenemise arendamine

Toetame planeeringute andmekogu ja sellega seotud andmekasutuse võimekuse arendamist ning peame oluliseks selle järjepidevat edasiarendamist. Eelkõige on oluline, et andmekogu võimaldaks lisaks menetluste läbiviimisele ka andmepõhist ruumilise arengu analüüsi, sh turvalise ruumiloome süsteemsemat hindamist, ruumiliste riskide kaardistamist ning kriisivalmiduse analüüsi.

Selline lähenemine toetab turvalisuse ja kriisivalmiduse süsteemsemat ja tõenduspõhist arvestamist planeerimisprotsessis ning aitab kujundada ühtlasemat ja kvaliteetsemat ruumiloo me praktikat.

3. Turvalisuse süsteemne käsitlemine planeeringutes

Toetame turvalisuse käsitlemise laiendamist detailplaneeringu ülesannetes, kuid rõhutame, et turvalisus peab olema ruumilise kvaliteedi lahutamatu osa, mitte üksnes tehniline lisanõue. Eriti oluline on tagada turvalisuse süsteemne käsitlemine suure avaliku mõjuga planeeringutes ning piisav ja sisuline koostöö Politsei- ja Piirivalveametiga planeerimisprotsessi varases etapis.

Soovitame kaaluda turvalisuse põhimõtete kohustuslikku käsitlemist vähemalt järgmiste planeeringute puhul:

- suure kasutuskoo rmusega avalikud ruumid;
- transpordisõlmed;
- haridusasutuste ja noorte kogunemiskohtade ümbrused;
- suuremahulised elamuarendused;
- kriitilise taristu lähedus ja olulise avaliku huviga objektid.

4. Seletuskirja täpsustus (turvalise ruumiloo me käsiraamat)

Seletuskirjas (lk 9) palume täpsustada sõnastust, et käsiraamat „Turvalise ruumiloo me teadus- ja tõenduspõhise maailmapraktika analüüs“ on koostatud Politsei- ja Piirivalveameti tellimusel, mitte Politsei- ja Piirivalveameti poolt.

5. Rakendusaktide kavand

Lisas 1 esitatud Vabariigi Valitsuse määruse kavand on sisuliselt välja töötamata. Määruse regulatsioon, sh koostöö ja kooskõlastamise detailsem kord ning asutuste rollid on olulised seaduse tervikliku rakendatavuse hindamiseks.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Igor Taro
siseminister

Pille Tees
pille.tees@siseministeerium.ee